

שואלים ודורשים בער"פ שחל בשבת

לע"נ הגאון הגדול ר' שלום בן מרנא רבינו דוד פוברסקי זצוק"ל > לע"נ הר"ר משה בן הר"ר שמחה זצ"ל > להצלחת ראש הכולל ומשפח' >
לע"נ הרה"ג ר' אביגדור נחמיה בן הר"ר מיכאל פוזן זצ"ל > להצלחת התורמים בר"ג > להצלחת הרה"ג ר' אהרן דן קולמן שליט"א >
לעילוי נשמת הגאון הגדול ר' ארי' ליב בן הר"ר מרדכי גרוסנס זצ"ל מייסד וראש כולל קול ירושלים > לע"נ תהילה בת חפציבה >
לרפואת שאר בשרי הבחור החשוב יצחק דוב בן אסתר יהודית נ"י

דרשת שבת הגדול

- א. ערב פסח שחל בשבת, דרשת שבת הגדול יש להקדים לשבת שלפני ער"פ (מ"ב תל ב) אמירת ההגדה בער"פ
- ב. מי שנוהג כל שנה לומר את ההגדה במנחה של שבת ע"פ הרמ"א, גם בשנה זו אומר אותו בשבת הגדול שהוא ערב פסח (מ"ב תל ב. ועי' יעב"ץ על הגש"פ, דגם להגר"א שחולק על הרמ"א, מצוה להכין וללמוד את ההגדה, רק לא יאמר אותו כסדרה) תענית בכורים
- ג. הבכורים מתענים ביום חמישי, שהוא י"ב בניסן (שו"ע ורמ"א תע ב) ואם לא צם ביום חמישי, יצום ביום שישי (הל' חג בחג ע"פ המ"ב שם סק"ו, דכ' טוב יותר לדחותו ליום חמישי) ומי שפוטר עצמו בסיום, יעשה סיום או ישתתף בסיום ביום חמישי. והקה"י זצוק"ל נהג לעשות סיום גם ביום שישי (ארחות רבינו. וכן נוהג מרן הגר"ח. ופעם למד ביום אחד מס' ב"ב) בדיקת חמץ
- ד. בדיקת חמץ בשנה זו הוא ליל י"ג בניסן, שהוא יום חמישי בלילה (שו"ע תמד א) ועושים ברכה על הבדיקה ככל שנה, ומבטלים את החמץ אחרי הבדיקה ככל שנה (מ"ב סק"א) ומשיירים חמץ רק מה שצריך ליום שישי ושבת קודש (ע"פ שו"ע שם, קובץ אגרות חזו"א ח"א סי' קפח) וצריך לזהר להניחו במקום מוצנע (מ"ב סק"ג) ויש להזהיר בני הבית לזהר שלא יפזרו את החמץ שמשאירים לשבת קודש (מהרי"ל) שריפת חמץ ועוד דינים הנוגעים לערב שבת
- ה. שורפים את החמץ ביום שישי לפני חצות בשעה חמישית כמו כל שנה. אבל לא אומרים כל חמירא אחר השריפה, כיון דמשיירים חמץ לשבת. אלא אומרים אותו בשבת קודש (שו"ע ורמ"א תמד ב)
- ו. אין איסור מלאכה ביום שישי אחר חצות ככל ער"פ. ואף שיש מחמירים, אין המנהג להחמיר (שע"ת) [וגבי מכירת חמץ, י"א דימכור לפני חצות ביום שישי כמו כל שנה (שו"מ, כתבי הגר"ש), וי"א דעדיף למכור סמוך לשבת, כי יש חנויות פתוחות (מהרש"ם). והמכירה חל גם על החמץ שנשאר בשבת - עי' רע"א קנט דאין לעשות מכירה לפני שבת שיחול בשבת. אמנם מהרש"ם בדע"ת תמד א ובשו"מ וחזו"א הוכיחו שמותר. והורה הגר"ש אלישיב, דבער"פ שחל בשבת שהוא שעת הדחק אפשר להקל. ועי' חוט שני דיבקש רשות מהגוי לאכול חמץ בשבת, ויאמר לגוי שישלם עבור החמץ שאכל בשבת] תפילות ואזכרות
- ז. **בשבת בבוקר משכימים להתפלל** (מ"ב תמד ד. ועי' פר"ח דיאמר לחזן לא להאריך) [הגר"ח זוננפלד כ' שלא יאמרו פיוטים בשבת זו. ובפמ"ג וא"ר כ' שאומרים. ויש אומרים היוצרות של שה"ג בשבת הקודם. ועי' פר"ח דיתפללו קצת במרוצה. ובבא"ח כ' דלא יתפללו במרוצה]
- ח. במוצש"ק אומרים ותודיענו. ואם שכח אינו חוזר (שו"ע תצא ב) אבל כל זמן שלא סיים הברכה, חוזר לומר ותודיענו, אע"פ שיצטרך לחזור ולומר כמה שמות (שו"ע תרפג א, מ"ב תקפב טז גבי וכתוב לחי"ט, שו"ע תרפב א גבי על הניסים, הל' יו"ט מהגר"א דינר בשם הגר"ש ואזנר. ועי' הליכות שלמה תפילה פט"ז דפוסק כהמט"א, וצ"ע)
- ט. אם התחיל בטעות אתה חונן, שאז צריך לגמור את הברכה, לא יאמר שם אתה חוננתנו, אלא יגמור הברכה ויאמר ותודיענו במקומו (האדר"ת-מובא במ"ב דרשו)
- י. בברכת אשר גאלנו בליל הסדר, י"א דיש לומר "ונאכל שם מן הפסחים ומן הזבחים" (שעה"צ תעג פ בשם מהרי"ו, משום דאין אוכלים חגיגה בער"פ שחל בשבת) וי"א דלא ישנו, אלא יאמר כמו כל שנה ושנה, כי זה תפילה על העתיד (שעה"צ שם בשם כנסת יחזקאל. וכן הורה החזו"א) סעודת שבת
- יא. טוב לחלק את הסעודה בבוקר לשנים, ובזה יוצאים סעודה שלישית גם לפני חצות (מ"ב תמד ח מהגר"א. וכן נהג החזו"א. אמנם אחרי מנחה, יאכל שוב בשר ודגים ותבשיל פסח כדי לצאת השיטות שלא יוצאים לפני חצות-אגרות חזו"א שם) וכ"ז דוקא כשיש לו מספיק זמן להפסיק בין סעודה לסעודה, כדי שלא יהי' ברכה שאינה צריכה (מ"ב שם) ויש לקום וללכת מהמקום בין הסעודות (מ"ב רצא יד) ויעשה הפסקה של חצי שעה (חזו"א קוב"א ח"א סי' קפח)
- יב. מצוה לשבוע בסעודה ראשונה של היום (ביאור"ל רסג ב) ובשעת הדחק, יכול לשבוע בשני הסעודות ביחד (מ"ב רצא יז) והחכם עיניו בראשו דלא ימלא את עצמו מדאי בסעודה הראשונה (הגר"ש אלישיב)
- יג. אסור לברור מאכלים לפני סעודה ראשונה, עבור סעודה השנייה, דזה לא נקרא לאלתר (ספר מלאכת בורר החדש עמ' קפב)

- יד. מי שלא הסעודה לשנים, בשעת הדחק יכול לקיים סעודה שלישית עם פירות, בשר ודגים (רמ"א תמד א) ועדיף בשר ודגים מפירות (מ"ב תמד ח) ויכול לאכול גם קניידעליך, אבל צריך לאכול אותם לפני שעה עשירית, משא"כ בבשר.. יכול לאכול אפי' אחרי שעה עשירית (מ"ב שם) ומ"מ לא ימלא את כרסו, כדי לאכול מצה בתאבון (שם)
- טו. שניצל המטוגן עם קמח מצה מותר לאכול בער"פ (הגרש"ז אוירבך) וי"א דדוקא כשמוסיף יותר שמן מרגיל כדי שיחשב מבושל (משנת הגר"ש אלישיב עמ' צ. ועוגות מקמח מצה אסור לאכול בער"פ דוקא כשניכר בו תואר לחם (שעה"צ תעא טז) ובדר"כ אין ניכר) טז. י"א, דכשעושה סעודה שלישית עם פירות, יאכל משבעת המינים (של"ה הקדוש ע"פ שבלי הלקט המובא בב"י רצא)
- יז. הרבה נוהגים לבשל בשבת זו בכלים של פסח (מ"ב תמד יד) ואוכלים בכלים חד פעמיים (הל' חג בחג) ואם אוכלים החמץ בחדר אחר או במרפסת, יזהר שבלי שבת יאכל הפת במקום הנרות. ואם רואים את הנרות שפיר. ואם לא רואה את הנרות, י"א דהאשה תדליק חשמל במקום הקידוש ופת, ותכוין ע"ז בשעת הדלקת הנרות (משנת הגר"ש)
- יח. יש לאכול את החמץ רחוק מכלי הפסח, ויכול לכתחילה לקדש ולאכול הפת במקום אחד, ולכוין לגמור את הסעודה במקום אחר, כיון דהוא צורך מצוה (כתבי הגר"ש ע"פ ביאור"ל קעח ב. ועי' מ"ב רעג לב) ויש לברך ברכת המזון במקום שאכל הפת, ולא במקום הסעודה (מ"ב קכתבי הגר"ש עמ' קנט) וי"א דצריך לחזור ולאכול כזית פת במקום הראשון לפני שמברך (מנח"י יו מח) ובשעת הדחק כשיש טירחה מותר לברך במקום השני (חוט שני. ועי' מ"ב קפד ט) [הק' הגר"א"ל שטינמן, כיון דמסלק עצמו מן הפת, הרי שאר הדברים במקום השני אינן טפל לפת, וצריך עוד ברכה. ותי' הגר"ש אלישיב ע"פ תוס' ר"י החסיד ברכות דף מא, דכיון דמסלק מן הפת רק מחמת איסור, שפיר לא הוי הפסק - כ"ז בכתבי הגר"ש עמ' קנח]
- יט. אם עושים קידוש בחצר או במרפסת שאינה מקורה, ואח"כ נכנסים להבית ליטול ידיים, הרי זה הפסק, ולכתחילה צריך מאוד לזהר בזה, ויכין כלים בחוץ כדי ליטול ידיים (כתבי הגר"ש אלישיב שם)
- כ. לא ישתה מעט יין בער"פ אחר שעה עשירית, דמסעד סעיד. וגם לא הרבה (שו"ע תעא א) אבל פחות מרוב כוס מותר (מ"ב סק"ו) ולכן אלו ששותים יין בסעודה שלישית ע"פ הרמב"ם, מותר לשתות פחות מרוב כוס אפי' אחר שעה עשירית [מרן הגר"ח קניבסקי כ' לי, דנוהג לשתות יין באמצע סעודת שבת ע"פ מ"ב בהל' יו"ט (סי' תקטס ס"ק יא), דשם כ' המחבר דחייב לקבוע כל סעודה ביו"ט על היין, ובמ"ב שם כ' דהיינו באמצע הסעודה חוץ מהקידוש, ומוסיף המ"ב 'וכמו לענין שבת וכו' בסוף סי' רנ'. מבואר במ"ב, דגם בשבת צריך לקבוע כל סעודה על היין. ואמרו"ר מצא כן מפורש ברשב"ם פסחים דף קה. אמנם עי' מ"ב סי' קעד סק"ח, דאין אנו רגילים לשתות יין באמצע הסעודה ואפי' בשבת. ועי' מ"ב ערב כט דבזמנם יין היה ביוקר. ועי' מ"ב סי' תעב ס"ק כא ושעה"צ ס"ק לא]
- כא. כיון שצריך להשאיר חמץ בצמצום, יצרף מצה כדי לקיים לחם משנה, ולא ישאיר חמץ בשביל לחם משנה אא"כ בטוח שיאכל (קובץ אגרות חזו"א ח"א סי' קפח) ויזהר לא לאכול את המצה משום האיסור לאכול בער"פ (הל' חג בחג. ובלילה תלוי במנהג, אבל מדינא מותר-מ"ב תעא יב) ויש לעטוף אותו בניילון בשעה שעושה המוציא (ארחות רבינו מהסטייפלר)
- כב. המצה ששומר בשביל ליל הסדר, הוי מוקצה, ואינו יכול להשתמש בו ללחם משנה (מ"ב שי ה. חוץ מבלילה שמעיקר הדין מותר וחזי. ועי' פמ"ג תמד א) ולכן יש להשתמש עם מצה שמיועד לשאר ימי הפסח (הל' חג בחג)
- כג. אלו שאין להם מנהג לא לאכול מצה מראש חודש, יכולים לאכול מצה בליל שבת, כי האיסור לאכול מצה בער"פ מתחיל רק בבוקר (מ"ב תעא יב. וכן נהג החיד"א) אמנם י"א דראוי לא לאכול מצה הראויה לליל הסדר כבר מליל י"ד (הגש"פ להגר"ש אלישיב. דיש שיטות שאסור) ובקטנים שאין מבינים סיפור יצי"מ מותר (רמ"א תעא ב)
- כד. מצה כפולה ונפוחה, אע"פ שמחמירים בו כחמץ, לא יאכלן בער"פ, כי מעיקר הדין, דין מצה יש להם (מ"ב תעא יב)
- כה. מצה עשירה מותר לאכול בער"פ, אבל נוהגים לא לעשות מצות עם מי פירות, משום חשש חמץ (מ"ב תעא י)
- כו. איסור קטניות מתחיל מזמן איסור חמץ (ח"י תעא ב, הנהגות הגר"ח זוננפלד)
- כז. אין לבשל לשבת זו דייסא וכל מיני מאכלים שהחמץ נדבקים להכלים (שו"ע תמד ג. ולכן אין לבשל טשולנט עם גריסים וכדומה) כי יצטרך להדיח אח"כ את הכלים, ואסור, כיון דלא צריך את הכלים לשבת זו (מ"ב ס"ק יא. ועי' שש"כ שביאר הגרש"ז אוירבך, דאע"ג דהוא צורך היום שלא יכשל באיסור חמץ, אבל לזה די בכפיית כלי. והחזו"א הורה לא לבשל קטניות לשבת זו)
- כח. יש לקנח את הקדירות מהחמץ באצבעו (שו"ע תמד ד) ומותר גם עם נייר טישו (הגר"י כהן בשם הגר"נ קרליץ) ואם אי אפשר לקנחם, יש להדיחם קצת (רמ"א סעי' ג) ואם יכול לקנח בלי להדיח, אסור להדיח שלא לצורך (מ"ב ס"ק יג)
- כט. אם שופך מכלי של פסח לתוך כלי של חמץ [לא חד פעמי], יש ליזהר לשפוך בנחת, באופן שלא יתיז ויחזור מאכלים חמים מכלי חמץ לכלי פסח. ואם התיז, ישאל רב אם מותר להשתמש בכלי זה בפסח (ער"פ שחל בשבת להגר"ח זוננפלד) ולכתחילה לא יערה כלל מכלי פסח לכלי חמץ (שעה"צ תמד ד. והוא מהפמ"ג. ועי"ש דהוא משום ההבל. אמנם ע"י מצקת מותר) ביטול וביעור בשבת בבוקר
- ל. אחרי שגמרו לאכול יש לזרוק את מה שנשאר מהחמץ, ברה"ר במקום הפקר כשיש עירוב. או בשירותים. ויש לנער את הפירורים, ולטאטאות את הבית, ואת הפירורים לזרוק, וינער את הבגדים, וישטוף ידיו ושיניו מהפירורים [ויכול להשתמש במברשת בלי משהו ובלי מים, וישטוף אותו אח"כ בלי לשפף אותו-כתבי הגר"ש], ויבדוק הכיסים והמכפלים שבבגדים (הל' חג בחג) וצלחות עם מעט פירורים של חמץ, אפשר לזרוק באשפה שבחצר, והרי הוא כמבוער (כתבי הגר"ש"א)

לא. עוד עצה של ביעור הוא, לשפוך אקונומיקה על המאכל. ויש ליחד את החומר לזה לפני שבת (הגרי"י כהן)

לב. לא יזרוק את שאריות החמץ באשפה שבחצר. ואם חושש ששכן זרק שם, יפקיר את חלקו בהפח אשפה (הל' חג כהג. ויש להפקיר לפני שבת, כי אסור בשבת. ואם שכח, מותר להפקיר בשבת, כי זה צורך מצוה, ומותר לכאורה גם בספק-שמעתי מהגר"ש וזונבלט. ויש לנקות הכלי חמץ, ולהניחם במקום המושכר לגוי. ואם יש חמץ בתוך מאכלים, יזרוק את כל המאכל בשירותים או במקום הפקר, ולא יברור בשבת)

לג. אומרים כל חמירא בשבת בבוקר, והנוסח כמו כל שנה ושנה (שו"ע תמד ו) וצריך לזהר לומר כל חמירא לפני תחילת שעה שישית. ואפי' אם כבר ביטל מאתמול, צריך לבטל שוב בשבת בבוקר (מ"ב ס"ק כב) [דייק בספר דבר יעקב על פסחים דף מט (מהגר"ר יעקב עדס), דבסי' תלד גבי כל שנה כתב המחבר, 'שוב לחזור ולבטל ביום', ובסי' תמד גבי ער"פ שחל בשבת לא כתב טוב, אלא כתב צריך לבטל החמץ. עיי"ש דמבאר דבשבת ער"פ הוא יותר חמור מכל שנה ושנה. ומותר גם לומר בשבת ולהוי הפקר, כי הפקר כזה מותר בשבת, כ"כ באשל אברהם והגר"ב צ"ק קוק בשם הגרי"ש אלישיב. והגראי"ל שטיינן נהג להוסיף ולומר ולהוי הפקר אם צריך להפקיר, לחשוש לדעת הרמב"ן דביטול אינו הפקר, והרמב"ן מוכיח כן ממה שמותר לבטל בשבת ער"פ. ולדעת תוס' ביטול הוא הפקר ואפי"ה מותר לצורך ביטול-כאיל תערוג]

לד. יכול לומר יהיה רצון אחר הביטול בשבת, כיון דהן בקשות רוחניות (הגש"פ להגרי"ש אלישיב)

לה. החמץ אחר זמן האיסור בשבת הוי מוקצה. וכופה עליו את הכלי (שו"ע ורמ"א תמו ג, מ"ב תמד א) וגם טלטול מן הצד אסור (מ"ב תמו יא. כי הוא לצורך דבר האסור. ועם הרגל, תלוי המחלוקת מ"ב וחזו"א. ועי' מ"ב דע"י גוי מותר להוציא) איסור הכנה משבת ליו"ט ודברים האסורים לעשות בשבת ובליל יו"ט

לו. אסור לגלול את הס"ת בשבת בשביל יו"ט (מ"ב תרסז ה) אבל מותר לבעל קורא להכין את הקריאה בשבת שהוא ערב יו"ט, כיון דעכשיו הוא לומד (מים חיים מהגר"ש אורבך והגר"נ קרליץ)

לז. אסור לערוך השולחן בשבת לליל הסדר. וראוי לערוך מה שאפשר לפני שבת, כדי להתחיל את הסדר מיד (מהר"י וייל) לח. לא יאמר בשבת שהולך לישן כדי שיהי' לו כח בליל הסדר (ע"פ מ"ב רצ ד שאסור לומר שהולך לישן כדי לעשות מלאכה במוצ"ש) והאיסור הוא גם לדבר מצוה (א"ר סי' רצ, ערוה"ש) וי"א דלדבר מצוה מותר, ולכן בער"פ מותר (תורת שבת) [אמנם העירו, דמקור המ"ב הוא מספר חסידים, ושם אסור גם לדבר מצוה. והמתירים דייקו מהמ"ב שכ' דוקא "מלאכה"]

לט. אין מציעין מיטות משבת ליו"ט. אבל אם המטה עומדת בבית והוא בזיון שעומד כך, מותר (מ"ב שב יט)

מ. בשעת הדחק שהאוכל לא יהי' מופשר לליל יו"ט, מותר להוציא מאכלים מהמקפיא בשבת בשביל יו"ט בעוד היום גדול (מ"ב תרסז ה, שעה"צ תקג ב, הל' יו"ט להגרי"א דינר) וההגדרה בזה הוא, כל דבר שאין בו טירחה ואינו ניכר שעושה כן ליו"ט שאחר שבת, מותר (מ"ב הנ"ל, וכן שמעתי מהגר"ד מוגנשטרן בשם הגרי"ש אלישיב. ולפי"ז אמר הרב, דאין להוציא מרק קפוא מהמקפיא, דזה ניכר שעושה כן לצורך יו"ט, אבל מאכלים אחרים שראויים לאכול אותם בשבת מותר. וכן מותר להכניס שתיה למקרר, כיון דכל היום הם ראויים לשתיה. וכעין דברים אלה כתוב בשבות יצחק עמ' נט בשם הגרי"ש אלישיב. ועי' שלמי תודה על יו"ט סי' יט)

מא. י"א דאין צורך להוציא את הכפולות מלפני שבת [רק כדאי לעשות כך לחסוך זמן בליל הסדר], דמותר להוציא כפולות בשבת ויו"ט (ספר מלאכת בורר החדש מהפוסקים. ועיי"ש דיי"א דיעשה כן סמוך לסעודה) וי"א שיעשה כן מלפני שבת (הגרי"י כהן ע"פ כתבי הגר"ח קניבסקי בשם החזו"א שרצה שיבדקו המצות מכלולות מלפני פסח. וכן משמע מרמ"א תסא ה דיש בהם חשש חמץ, וא"כ נחשב שני מינים) מב. מצות שלימות ושבורות נקראים מין אחד, ומותר למיין אותם בשבת ויו"ט (איל משולש מהגרי"ש אלישיב והגר"נ קרליץ) וי"א דנחשב שני מינים (שש"כ פ"ג סעי' ל. אמנם כ' כן גבי שבת, וביו"ט מסתבר שמותר)

מג. לנער אפר ולכלוך או קמח מהמצוה, בשבת אסור (דינים והנהגות מהחזו"א פי"ג, חוט שני בורר עמ' סו) וביו"ט תלוי במחלוקת הפוסקים (החיי"א המובא במ"ב תקו ס"ק יא וס"ק יב אוסר להוציא זבוב ממשקה ביו"ט עם היד, כיון דזה הדרך שעושים ביום חול. ומזה לומד הגר"נ קרליץ [חוט שני יו"ט פט"ז] דכל דבר שהוא דרכו בחול, אסור לעשות ביו"ט, ולפי"ז אוסר החוט שני להוציא עצמות מהדגים ביו"ט. וא"כ כאן במצה אסור לנער את הכלוך, כיון דזה הדרך ביום חול. אמנם הגרי"ש אלישיב נוקט שהלכה כהגר"ז המובא בשעה"צ סקי"א, שחולק על החיי"א, דכל דבר שעושה ליומו מותר ביו"ט, ומותר להוציא עצמות ביו"ט [הל' יו"ט להגרי"א דינר בשם הגרי"ש אלישיב, פסקי הגר"י ישראלזון מהגרי"ש אלישיב] ולפי"ז מותר גם לנער את הכלוך מהמצוה)

מד. מותר לנער פירורים של מצה מהמצוה, כי הוא אותו המין (חוט שני בורר עמ' סו דגם בשבת מותר)

מה. מותר להוציא פירורים מהשטריימ'ל ומהפאה ומשאר הבגדים שיש בהם שיער בשבת, ואין בו משום בורר (ספר מלאכת בורר החדש) ואין גם איסור מוקצה, ויכול להוציא בידו (כ"כ במנח"י [ה לה] שמותר להוציא נוצות מהבגד בידו, ע"פ החזו"א [מז טו] דפסולת לא הוי מוקצה) אמנם אסור לנקות כיסים או מכפלים עם מברשת בשבת (ביאוה"ל שב א ד"ה ועייין)

מו. יש לזכור להפריש תרומות ומעשרות לפני שבת. וכן להפריש חלה מן המצות. ומי ששכח להפריש חלה מן המצות, אסור להפריש ביו"ט (מ"ב תקו כ) ואם עשה תנאי לפני שבת, מותר להפריש בשבת ויו"ט. ואומר כל מה שאני עתיד להפריש וכו' (רמב"ם פ"ט ממעשר) וראוי לכל אחד לעשות תנאי בע"ש ויו"ט (הגר"ח קניבסקי בדר"א שם ס"ק סח)

מז. אם כבר הפרישו חלה, ויש בו הכשר מהודר, והוא מפריש לחומרא, מותר להפריש אע"פ שלא עשה תנאי (דר"א שם בציון ההלכה ס"ק פט מהחזו"א) אמנם לא כל הכשר נקרא מהודר לגבי זה (הגרי"י כהן בשם הגר"ח קניבסקי) [יש רבנים שמפרישים חלה לכל מי ששכח להפריש מהמצות. והגר"ח קניבסקי סובר דיתכן שלדעת החזו"א יש בזה חסרון של ברירה. אמנם הגראי"ל שטיינמן הורה דאין בזה חסרון ברירה כלל. ועי' בקובץ בירורים על הל' יו"ט להגרי"י כהן סי' ה שדן בזה בארוכה, דיתכן שיש לסמוך ע"ז בשעת הדחק אפי' גבי טבל ודאין]

מח. אם עבר והפריש חלה מן המצות, אפי' במזיד מותר לאכול מיד (שו"ע תקכז כג. ועי' ביאוה"ל שמסתפק בדעת הרמב"ם באופן שיש לו אוכל אחר. וכן פסק בשו"ע הרב תקב א דאין איסור מעשה שבת ביו"ט. וכן מביא הגר"ש אורבך בס' יו"ט שני כהלכתו עמ' סח בשם

הגרי"ז זצוק"ל ועוד גדולי ירושלים שמותר להנות ממעשה יו"ט. ובשונה הלכות ס' תקן כ' דאסור, והגרי"י כהן כ' מכתב להגרה"ק שליט"א להקשות מהשו"ע תקנז כג, וכן הביא מהמ"ב ס' תקן סק"כ דדקדק לומר דוקא **עד מוצאי שבת** ולא יו"ט. ומרן הגר"ח כ' לו **הדברים נכונים ותקנתו ויש"כ** ע"כ דברי הגר"ח. וכן תיקן בדרך אמונה מעשר פ"ט ס"ק נד ע"פ מכתב מהנ"ל

מט. בחוץ לארץ אם לא הפריש חלה מן המצות, יש להקל להשאיר יותר משיעור חלה לחוה"מ, שממנו יפריש חלה (מ"ב תקן ג). אמנם יש לדעת שרוב מצות בחו"ל מגיעים מא"י, ואין בזה היתר כלל. ואם אפה חלות לשבת זו, ולא הפריש חלה, הרי אי אפשר להשאיר אותם לאחר שבת שהוא פסח, בזה כ' המ"ב [שם] דאפשר להקל ולסמוך על השיטות שמותר להפריש חלת חו"ל בשבת ויו"ט. אבל אם כלל החמץ של שבת במכירת חמץ וכדלעיל, הרי אינו שלו ואינו יכול להפריש. ולא יועיל לבקש מהגוי, כי אין שליחות לעכו"ם-שמעתי מהגר"ש רוזנבלט)

נ. מותר לצלות הזרוע ביו"ט דוקא כשאוכלו ביום. ובליל הסדר אסור לאכול צלי. וא"כ מי שאינו אוכלו ביום, יכין אותו לפני שבת (מ"ב תעג לב) וכן הביצה מותר לצלות ביו"ט, ודוקא כשאוכלו ביו"ט. והביצה מותר לאכול גם בליל יו"ט (מ"ב שם) וגם אלו המבשלים את הביצה ואח"כ צולים אותו, מותר כשאוכלו ביו"ט (שמעתי מהגר"ש רוזנבלט)

נא. מותר לשטוף פירות וירקות מהלכלוך ביו"ט (הל' יו"ט להגרי"א דינר מהגרי"ש אלישיב, מפי כהן יו"ט קובץ בירורים ס' י' מהגר"ח קניבסקי, שער המועדים מהגר"נ קרליץ) וא"כ אין צריך לשטוף את החסה מלפני שבת. וכן מותר להוציא העלים המעופשים כדי להגיע לעלים הפנימיים, כמו בקילוף פירות. ואם אפשר להגיע לעלים הפנימיים בקלות בלי להוציא עליהם חיצוניים, בשבת אסור (חוט שני בורר עמ' פא) **וביו"ט תלוי במחלוקת חי"א והגר"ז הנ"ל (הגר"י כהן. ע"י לעיל סעי' מד)**

נב. מותר לנער את החסה מהמים שיש עליהם, ואין בזה משום בורר (ספר מלאכת בורר החדש בשם הגרמ"מ לובין. כי לא מקפידים)

נג. מותר לגרד את החריי"ן עם מגרדת בליל יו"ט, אבל יש לעשות שינוי, כגון לגרד על השולחן ולא לתוך קערה (מ"ב תקד יט) וי"א דדעת החזו"א, שמותר בלי שינוי (ארחות רבינו) וי"א דדעת החזו"א שצריך שינוי (כתבי הגר"ח קניבסקי בשם החזו"א) אמנם, יכול גם להכינו לפני שבת, ויסגור אותו היטב בכלי אטום (ארחות רבינו בשם הסטייפלו)

נד. מותר לרחוץ שיניים תותבות עם מים חמים כדי להוציא כל הפירורים. ומותר לנקותם עם מברשת שיניים 'בתוך' מים (מנח"י ח' לו, ספר מלאכת בורר החדש עמ' תיד. וכן אלו שיש להם פלטות בשיניים, יש לנקות אותם בשבת אחר האוכל עם קיסם, עם זהירות יתירה שלא יצא דם. ומי שידוע שיוצא לו דם, לא יאכל חמץ בשבת זו-כ"כ בכתבי הגרי"ש. אמנם העירו, דדעת החזו"א והגרשז"א דאוכל בין השיניים מדינא אין בו איסור חמץ, וא"כ למה להפסיד המצוה של פת בשבת-הגר"י כהן) **דיני יקנה"ו ונרות יו"ט**

נה. בליל יו"ט [מוצ"ש] יש להזכיר להנשים לומר ברוך המבדיל בין קודש לקודש לפני שעושים שום מלאכה (מ"ב רצט לו)

נו. אם האשה בירכה על נרות יו"ט ושכחה לומר ברוך המבדיל, תשמע מאחר ברוך המבדיל בשומע כעונה, או תהרהר ברוך המבדיל (הגר"א דינר בשם הגר"ח קניבסקי)

נז. מותר להוציא את הדיסק או הפתילה שנשארו מהנרות שבת, ואינו מוקצה, כיון דמותר לצורך אוכל נפש, והנרות הם אוכל נפש (הגה' רע"א ס' תקן סק"ז, חוט שני) וי"א דבזמנינו שיש חשמל, אינו ברור שהוא אוכל נפש, ויש להחמיר להוציא אותם ע"י דבר אחר, כגון עם ידית של כפית או סכין (מנחת שלמה ח"ב ס' לט, הל' יו"ט להגרי"א דינר בשם הגרי"ש אלישיב, נחלת ישראל עמ' תרפב בשם הגר"ש ואזנר) [ע"י שלמי תודה על יו"ט ס' יח אות ז, דלפי החזו"א (מז יד) והגר"ז (ס' שח) לא יועיל להוציא אותו עם כפית, דהוי כידא אריכתא, ודוקא להמ"ב והט"ז זה יועיל. אמנם העיר הגר"י כהן, דלפי דברי החזו"א (מז טו) דכל שהוא דרך נקיון אין בו משום מוקצה, א"כ הכא נמי מותר להוציא עם ידו אפי' בלי כפית]

נח. יש לזכור להדביק את נר ההבדלה לפני שבת בתוך הפמוט לפני שבת, כי אסור לחמם ולהדביק ביו"ט (מ"ב תקיד יח) וכן אסור לחתוך את הנר עם סכין כדי להכניסו לפמוט, ויעשה כן לפני שבת (חוט שני יו"ט עמ' מד) וי"א דמותר לתוחבו בכח בתוך הפמוט (חוט שני שם) וי"א דגם זה אסור אם ישחק ממנו שעוה תוך כדי התחיבה (שבות יצחק מהגרי"ש אלישיב) [בענין ההדליק נר אבוקה לצורך הבדלה במוצ"ש שהוא יו"ט, י"א דמותר להדליק אותו לצורך הבדלה, דנחשב נר מצוה (חוט שני, מפי כהן מהגר"ח קניבסקי, הגר"ש אורבך בתיקונים לשש"כ) וי"א שעדיף לא להדליק נר לצורך הבדלה בלבד (יו"ט שני כהלכתו בשם הגרי"ש אלישיב, מראה דבר ח"ד בשם הגר"נ קרליץ והגר"ב צ' פלמן דלא הוי היתר ברור) והגר"ח קניבסקי נוהג להדליק שני גפרורים, ואח"כ להניח אותם בזהירות כדי שלא יכבו (הגר"י כהן) אמנם לקרב שני נירות ואח"כ להפרידם, י"א דנכון להחמיר בזה כדברי המ"ב ס' תקב סק"כ (שער המועדים בשם הגר"נ קרליץ והגר"ח קניבסקי, שלמי תודה יו"ט ס' כ', זכור ושמור מהגר"א פאלק) ולכן י"א דהמנהג הוא לברך על נר אחד בליל יו"ט (שלמי תודה שם) אמנם יש סוברים דמותר להפריד שני נרות, ואין בו חשש כיבוי (אג"מ ח"ה ס' כ אות ל, אשרי האיש מהגרי"ש אלישיב, שבט הלוי יא קכח)

נט. בפתיל צף, אם אין חור בהדיסק, צריך להכנינו לפני שבת, משום תיקון מנא ביו"ט (אשרי האיש מהגרי"ש אלישיב, שבט הלוי ט קכח, שש"כ פ"ג) [ואם יש חור כבר, מותר להכניס את הפתילה ביו"ט, כן דעת רוב הפוסקים]

ס. בנרונים, אם הפתילה דבוקה בהנר, אסור להפרידו ביו"ט משום תיקון מנא. ויפרידו לפני שבת (מפי כהן מהגר"נ קרליץ)

סא. כתב המ"ב, דנכון להכין לפני שבת פתילות חדשות לליל יו"ט, כדי לחשוש במה שהוכן בשבת. או שישתמש בצד השני של הפתילה (מ"ב תקא לד) אבל אם הדליק וכבה אותם לפני שבת, לכו"ע מותר להשתמש בהם ביו"ט (הל' חג בחג)

סב. לפי החזו"א דבזמנינו אין צורך בהבהוב הנרות, כי ממילא הם דולקים יפה, יתכן שמה שזה דלק בשבת אינו מכין ליו"ט, כי בכל אופן הוא דולק יפה אפי' בלי שהוא דלק בשבת (הגר"י כהן בשם הגר"ח קניבסקי)